

11645

DE

Militaire
SPECTATOR.

1sten DEELS, 1ste STUK.

(N°. 1—10.)

BREDA,

BROESE & COMP.

1832.

Militaire Spectator.

Zondag, den 29sten Januarij.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2,25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & Comp. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

DE SPECTATOR AAN ZIJNE LEZERS.

De *Spectator* acht zich, bij zijne verschijning, verplicht, eenige woorden aan hen te rigten, die genegen schijnen met hem kennis te maken. Behalve dat de welvoegelijkheid zulks eischt, is het tevens noodzakelijk. Noodzakelijk, tot het doen kennen van den *Spectator*, zoo als hij, gedurende den tijd van zijn aanwezen, onveranderlijk hoopt te verschijnen; en tot het wegnemen van alle verkeerde denkbeelden, welke anders misschien te zijnen aanzien gevormd zouden kunnen worden.

Reeds voor lang is de behoefte aan een *militair* dagweek- of maandblad gevoeld. Vandaar welligt ook de ruime belangstelling in een, voor meer dan een jaar, ontworpen tijdschrift (*), aan hetwelk echter geen gevolg gegeven schijnt te worden. En, indien die behoefte reeds voor 18 maanden gevoeld werd, hoeveel te meer moet zulks dan nu plaats hebben: daar een veel aanzienlijker gedeelte onzer bevolking dan destijds tot de militaire wereld behoort; en er geen gezin in Holland bestaat, hetwelk niet één of meerdere van deszelfs dierbaarste betrekkingen onder het leger van den Staat tellen mag.

Het is er echter verre af, dat de *Spectator* de taak der nog ongeboorene PALLAS zoude willen opvatten. Behalve dat hem daartoe de krachten ontbreken, gelooft hij, dat er tegenwoordig, bij het leger, meer behoefte is aan zaken van dadelijke toepassing, dan aan de ernstige taal van JUPYNS deftige dochter.

Deze uitspraak grondt zich op eene oplettende beschouwing van hetgeen de laatste vijftien maanden, zoowel aan onze grenzen, als op vijandelijken grond, opgeleverd hebben. Veel van hetgeen hier voorviel, had ginds tot een nuttig onderrigt kunnen strekken; wanneer het dáár slechts bekend geweest ware. Menige, der vermelding overwaardige, bijzonderheid bleef der vergetelheid gewijd, even als menige, in het kantonement of elders, geuitte juiste aanmerking verloren ging; omdat het aan

eenen *conductor* ontbrak, die de werking der vonk juist dáár brengen kon, waar zij, om doel te treffen, gevoeld moest worden.

Wanneer de *Spectator* zich niet geheel vergist in de tegenwoordige rigting der denkbeelden, dan hebben zijne lezers hier de woorden: *kritiek, liberaal, oppositie* e. d. g. voor den geest. Deze dwaling moet dadelijk worden weggenomen; immers, indien men aan die woorden de noodlottige beteekenis hecht, welke zij in deze tijden van algemeene beroeringen, niet ten onregte, verkregen hebben. Het kan niet missen of hij, die met oplettendheid beschouwt — en dit moet men van eenen *Spectator* onderstellen — ontmoet soms voorwerpen, welke hij niet *schoon*; handelingen, welke hij niet *goed* kan noemen. In zoo verre mogen dan enkele der volgende vertoogen, of beschouwingen kritisch, liberaal of in oppositie genoemd worden; nimmer zullen zij ontaarden in het misbruik van eene onzer voortreffelijkste vrijheden. Bevordering van dat belang, waarvoor allen, die in Nederland wapens voeren kunnen, zich ten strijd vereenigd hebben, is het doel van den *Spectator*; en dat wordt door geene gispingen, waarin de *geest der liefde* ontbreekt, bereikt.

De *Spectator* gelooft dat doel meer bepaald in deze woorden uit te drukken: *Zijne waarnemingen en opmerkingen tot nut van het leger, en daardoor ten dienste des vaderlands te doen strekken*. Hem, wien ook dit te onbepaald is, verwijst hij naar den inhoud zijner vertoogen zelve: slechts weinige nummers zullen reeds genoegzaam zijn, om den aard en de strekking des *Spectators* geheel te doen kennen.

Buiten de betrekkingen van de dienst, is de krijgsman een vriend van het ongedwongene. De *Spectator* beperkt dan ook zijne beschouwingen niet binnen vooraf bepaalde rubrieken. Wat hem, bij zijne waarnemingen, belangrijk voorkomt, zal het onderwerp zijner schriftelijke beschouwingen zijn. Men verwachtte dus van hem, nu eens het verhaal eener merkwaardige verrigting, of eene schets uit het leven des soldaats; dan weder opmerkingen, wen-

(*) PALLAS, *Tijdschrift voor Krijgswetenschappen en Letterkunde*.

ken, teregtwijzingen, beoordeelingen — misschien wel eens van boeken; doch deze uiterst zeldzaam; aanmerkingen, waar men die, met grond, vermeent te kunnen maken, des noods bescheidene afkeuring; goedkeuring en toejuicing, waar zaken of personen deze verdienen. Eenheid in verscheidenheid wenscht de *Spectator* zijnen lezers duurzaam aan te bieden, in alle hem mogelijke vormen. Van die vormen sluit hij echter één, vooraf, reeds uit, namelijk: verzen; omdat . . . hij erkent zulks gereedelijk, hij-zelf ze niet vervaardigen kan; en hij niet genoeg op de goede gezindheid dier bevoorregte wezens, welke men *Dichters* noemt, durft rekenen, om, in afwachting van ruime toezendingen, zijnen lezers vooraf dichtstukken te beloven. Veel zullen zij daarbij niet verliezen; immers indien het grootste gedeelte van hetgeen de drukpers hier te lande in rijk oplevert, tot maatstaf mag worden aangenomen.

Moge den *Spectator* het talent van *verzenmaken* ontbreken, in het *teekenen met de pen* heeft hij zich, daarentegen, eenigzins geoefend. Nu en dan wenscht hij, tot afwisseling zijner vertoogen, daarvan eene kleine proeve mede te deelen. Het *Portret* is zijn geliefkoosd *genre*; en het ontbreekt in den beweegkring des *Spectators* (al komt hij soms ook niet veel verder dan zijn kantonnement) niet aan koppen, die waard zijn: algemeen bekend en — gewaardeerd te worden. Sommige betweters -- dit is reeds *a priori* te zeggen -- zullen die *portretten* misschien *silhouetten* noemen. De *Spectator* zal met hen over de beteekenis van een woord niet twisten.

Bij het denken over den geschikten tijd voor het achtervolgens verschijnen zijner vertoogen, schetsen, portretten enz., kwamen den *Spectator* vele zwarigheden voor. Hij moest: of een vast tijdverloop tusschen elk nummer bepalen, of *onbepaalde* tijdvakken kiezen. Beide wijzen hadden derzelver bijzondere nadeelen. De *Spectator* zoude nog tot geene keuze gekomen zijn, indien het toeval hem niet (na den tiendaagschen veldtocht met verlof in Amsterdam zijnde) bij eenen zijner bloedverwanten, Redacteur van de gebragt had. Men duide de verzwijging van den titel des maandwerks ten goede; daar deze tot de zaak zelve niets doet. Het was op een' der vier laatste dagen der maand; en er moest nog anderhalf vel druks geleverd worden, om aan het ter pers zijnde nummer de vereischte *dikte* te geven. *Spectator* zag den pijnlijken toestand des nagelverslindenden mans; maar hij zag ook, wat er al in tijdschriften wordt opgenomen, om, op den *zooveelsten* der maand, een nummer de wereld te kunnen inzenden. Dit besliste ook over de wijze van verschijning des *Spectators*. Hij zal derhalve spreken, wanneer hij stof heeft; en niet naar stof zoeken, om te spreken. Ten einde echter in dezen niet geheel zonder regelmaat te werk te gaan, en

de nadeelen eener onbepaalde verschijning te vermijden, geeft de *Spectator* hier vooraf de verzekering, dat het getal nummers, tot het vormen van eenen volledigen jaargang, in den loop van twaalf maanden af te leveren, dat van *veertig* niet zal te boven gaan; terwijl hij overigens, wat het meer administratieve gedeelte zijner onderneming betreft, naar het reeds vroeger verzonden *prospectus* verwijst.

Met dit weinige, zoo men vertrouwt, voor het beoogde doel, genoeg, zij den lezer heil gewenscht! Mogt de *Spectator* weldra, in eenen heilaanbrengenden Vrede, het roemvol einde van den eervolsten strijd uit de geheele nieuwere geschiedenis aankondigen, hoezeer zoude dan het doel bereikt zijn, waarvoor ook hij zich gewapend op de grenzen bevindt! Hoe zoude hij dan, bij het aanbreken van een minder belangrijk tijdvak, in de schoonste herinneringen ruime stof vinden, tot het verder waardiglijk aanvullen van zijnen Spectatorialen arbeid!

KANTONNEMENT te ****, den 25 Januarij 1852.

DE TIENDAAGSCHE VELDTOGT UIT EEN KRIJGSKUNDIG OOGPUNT BESCHOUWD.

INLEIDING.

Nauwelijks had ons leger, na eenen korten, doch roemvollen veldtocht, die, om deszelfs tijd van duur, den naam van *tiendaagsche veldtocht* verkregen had, de grenzen van Oud-Nederland weder bereikt, of een welverdiende lof werd door al de tolken der openbare meening, den terugkeerenden overwinnaren toegezwaaid. Wij zeggen: wel verdiend; omdat een *gedeelte* van het doel, waarom de veldtocht geopend werd, bereikt was. Alle onze nieuwsbladen beijverden zich, in den beginne, de voordeelen op te sommen, welke men, door de opoffering van weinig bloeds, verkregen had. Allen waren onuitputtelijk in het aan den dag leggen hunner dankerkentenis jegens den Vorst, die de heldenteelt van Oud-Nederland der overwinning te gemoet had gevoerd; voor de bliken van onverschrokkenheid en moed, door het vroeger zoo vernederde Hollandsche leger, getoond. Het *Binds goed*, *alles goed*, gold ook hier; en in de eerste, toe te juichene, geestdrift, werden de Belgen, in massa genomen, niet verschoond. *Dapperheid* aan onzen, stond geheel en al in tegenoverstelling van *lafheid* aan hunnen kant. In *abstracto* waren deze redeneringen juist -- de oorzaken van het eene, zoowel als van het andere, verloor men echter uit het oog. De nieuws-trompet en de staatkundige beoordeeling speelden hierbij de hoofdrol, terwijl gestreelde eigenliefde zich mede in het spel mengde; doch de oorzaken, wij herhalen het, bleven genoegzaam geheel vergeten.

Uit een staatkundig oogpunt bezien, is dit onderwerp

bijna volledig afgehandeld -- van den militairen kant moest het nog beschouwd worden; doch hiertoe ontbrak het, tot nu toe, aan tolken: ten minsten bij ons. Geheelteeljk is deze gaping door de verschijning van den *Militairen Spectator* aangevuld. Deze zal het zich dan ook tot eenen eersten pligt maken, voor zoo veel het in zijnen werkring ligt, den *tiendaagschen veldtocht*, uit een geheel militair oogpunt te beschouwen, en hierbij zal onpartijdigheid geheel en alléén voorzitten.

Om dit onderwerp, zoo volledig mogelijk te behandelen; vooral met het doel, om leerrijk tevens te zijn, zal de *Spectator* vooraf eenen vlugtigen terugblik moeten werpen op het Nederlandsche leger, en alles wat daarmede in betrekking stond; daar dit ons nader zal brengen tot de morele overtuiging, of liever tot het nuttige van ons beloog: dat het niet de aantallen, of de talrijkheid van de legers zijn, die de overwinning aan hunne vaandels doen hechten; maar dat het *beleid* van den Veldheer, de *onderwerping* aan Zijnen wil, en de *strengste krijgstuicht* de middelen zijn, die de zegepalm naar dien kant doen neigen.

Uit dat oogpunt beschouwd, levert genoemde veldtocht genoegzame stof tot ruime bespiegelingen, en eene menigte van krijgskundige lessen op, die, roept de Koning zijne krijgsbenden nogmaals het voorwaarts toe, de heilrijkste vruchten kunnen voortbrengen. Voorzeker; want het zijn niet zoo zeer de morele, materiele en staatkundige voordeelen, welke de krijgsman, na eene overwinning, opsomt, -- daar hij eigenlijk niets dan het werktuig tot het verkrijgen van dat alles is -- als wel de gedane ontdekkingen in het gebied der ondervinding, die hij met opmerkzaamheid gadeslaat; ten minsten moet gadeslaan: om die, in het vervolg, ten nutte van Koning en Vaderland, en ten beste van zich zelve aan te wenden.

In een volgend nummer zullen wij, met het kenbaar maken onzer denkbeelden daaromtrent een aanvang maken.

PROMOTIE.

L'avancement militaire se lie incontestablement à la prospérité et à la gloire de l'état..... Il n'y a point de bonne armée, si son existence n'est pas fondée sur des règles et des droits inprescriptibles et qui assurent à tous les militaires le prix utile et honorable de leurs services.
Le Lieutenant-Général DE PRÉVAL.

Er zijn weinig woorden, die meer in militaire gesprekken voorkomen dan het woord *promotie*. Veeltijds verwekt het blijdschap; meermalen echter ontevredenheid. Deze laatste is -- zoo als trouwens met schier alle ontevredenheden, om het even waardoor ook veroorzaakt, plaats heeft -- nu eens billijk, dan weder zeer onregmatig; en zelden wordt, bij de uitspraak: of zij tot de eerste of de tweede *categorie* behoort, het juiste standpunt ter beoordeeling aangenomen.

Veel is er getwist over de beste wijze ter bevordering bij een leger aan te nemen. Nu eens heeft men daartoe, uitsluitend, het regt van ouderdom van dienst, of *ancienneteit*; dan weder alléén *verdiensden* op den voorgrond willen stellen. Terwijl de eene ontwerper de bevordering alléén aan de willekeur van den Vorst of eenige Legerhoofden wilde overlaten; beweerde weder een ander, dat niets den goeden uitslag beter waarborgde dan de keus door de ondergeschikten gedaan, of eene bevordering bij stemming. Anderen, eindelijk, wilden, als vrienden van den gulden middenweg, in hun stelsel van *promotiën*, van alle de overigen iets overnemen: vermeenende op die wijze, de nadeelen te ontwijken, welke zij in de andere ontwerpen, afzonderlijk beschouwd, hadden waargenomen.

Wij zullen de ter dezer zake bestaande geschillen niet vermeerderen; zelfs niet het voor en tegen der genoemde stelsels ontwikkelen. Dit zoude ons tot grootere uitvoerigheid dan het bestek dezes blads toelaat, voeren; en, ten slotte, nog weinig stelligs opleveren. Een paar woorden over dit onderwerp zij hier genoeg.

Het mag niet onopgemerkt blijven, dat men ook in dit geschilpunt veel, door schoonklinkende *theorien* is weggesleept geworden; en dikwijls, in zijne beoordeeling, meer geleid werd door het *egoïsmus*, dan door het wél begrepen belang van allen, en van dat van den geheelen Staat. -- Aan deze drijfveren zijn vooral de hevige aanvallen toe te schrijven, welke meermalen tegen de bevorderingswijze volgens *ancienneteit* gevoerd zijn, en waarbij veelal de wezenlijke voordeelen, ja zelfs het regtmatische derzelve, geheel over het hoofd gezien werden. Wij ontkennen niet, dat deze wijze van bevorderen ook hare nadeelen heeft; doch zeker geene grootere, of meerdere dan elke andere wijze, welke men daarvoor in de plaats zoude willen stellen. Ook is zij reeds in het wezen der militaire *hiërarchie* gegrond; daar, volgens deze, bij afwezigheid van eenen officier, deszelfs plaatsvervanger, in denzelfden of onmiddellijk opvolgenden rang, door de *ancienneteit* bepaald wordt. Dit beginsel wordt, zelfs in de moeilijkste omstandigheden, b. v. te midden van een gevecht, in eene belegerde vesting, o. d. g. door alle graden heen, toegepast; terwijl het zeker is, dat de afwijking van dezen regel altijd de handeling stremmen, en niet dan allernadeeligste uitkomsten opleveren zou. Een enkel, hoogst zeldzaam voorbeeld van het tegendeel, misschien ergens voorgevallen, zal wel niemand als een bewijs tegen onze stelling aanvoeren.

Wij vinden hetgeen de Luitenant-Generaal DE PRÉVAL te dezen aanzien, in zijne *Mémoire sur l'avancement militaire* (*),

(* *Journal des Sciences Militaires*. Décembre 1830.)

zegt zoo juist, dat wij niet kunnen nalaten daarvan het volgende gedeelte over te nemen :

» *L'ancienneté fut toujours et est encore le mode d'avancement le plus en usage dans toutes les armées de l'Europe, parce que, selon l'exacte expression de M. le comte de la Tour-du-Pin, c'est le premier des titres, celui qui concilie le mieux l'intérêt public et l'intérêt particulier (*). Si Montécuculli et tant d'autres militaires éclairés ont préféré l'ordre du tableau au choix; si les officiers distingués qui composaient le comité de la guerre en 1789 ont voulu lui assurer la totalité des grades inférieurs et la moitié des grades d'officiers supérieurs et de généraux, ce n'est pas que tous ne convinssent que le mérite ne dût être préféré à l'ancienneté, mais c'est qu'ils reconnaissaient qu'il faudrait, comme l'écrivait M. le Maréchal de Broglie, qu'un ange présidât au choix pour que le mérite pût résister à l'intrigue et à la faveur, fleaux qui assiègent et trop souvent subjuguent les meilleurs princes on ne peut guère arriver à l'ancienneté sans être un homme estimable; et à peu d'exceptions près, le plus ancien est toujours le plus expérimenté.*»

Ofschoon tegen dit laatste gedeelte wel eenige bedenkingen te maken zijn, is het echter, onder zekere bepaling, waarheid. De man van ancienneteit, op wien de laatste woorden des Franschen Generaals niet toepasselijk zijn, is reeds in den rang dien hij bekleedt te veel. De hoofdnadeelen der bevorderingen volgens ouderdom van dienst, komen voornamelijk daaruit voort, dat men van deze waarheid, of niet genoeg doordrongen is; of ze, uit eene te ver gedrevene goedheid, of andere weegredenen, niet als zoodanig erkennen wil.

Welk beginsel van bevordering men intusschen aangenomen hebbe, men moet het, in de toepassing getrouw blijven. De krijgsmans bezit daarin den voornamen waarborg zijner toekomst; den eenigen grond tot verwezenlijking der uitzigten, welke hem, bij zijne in diensttreding, worden aangeboden. Er bestaat tusschen hem en de Regering een soort van contract, hetwelk beide partijen verplichtingen oplegt. Het is waar: slechts eene der partijen verbindt zich door eenen eed; maar zoude daarom de andere minder gehouden zijn ter getrouwe naarkoming der bepaalde voorwaarden? Onder die voorwaarden nu bekleedt de aanvulling van bestaande vacaturen, door hen, die daartoe gerechtigd zijn, eene voorname plaats. Wij zeggen ge-

(*) Memoires de ce ministre, lu à l'Assemblée nationale, le 14 Décembre 1789, dans lequel il proposait l'avancement à l'ancienneté jusqu'au grade de capitaine, à l'ancienneté et au choix alternativement jusqu'au grade de maréchal-de-camp.

regtigd; omdat eene bevordering, die alléén aan *ancienneteit* en bekwaamheid te danken is, algemeen meer als een *regt* dan als eene *gunst* beschouwd wordt. Het is waar, hiermede zijn de gevoelens van eenige weinigen niet geheel eenstemmend; doch wij zullen hier, om meer dan eene reden, geene beslissing wagen. Zoo echter, van de eene zijde beschouwd, bevordering zeer zelden een blijk van ongunst is (*) en dus, volgens de spreuk van sommigen: *wat niet zwart is, is wit*, eene *gunst* genoemd moet worden; zoo kan men, van eene andere zijde, het *regt* ook niet geheel wegedeneren, zonder den stand des militair te vernederen.

De meer of min getrouwe naleving der gemelde voorwaarde is van grooter belang dan men zich oppervlakkig voorstelt. Er zijn er, die beweren, dat eene teweeggebragte ontevredenheid, wegens langdurige teleurstellingen, bij gegronde hoop op bevordering, door eene *promotie*, hoe laat zij dan ook kome, altijd weder wordt weggenomen. Dit is eene grove dwaling. Zij teekent, niet alleen gemis aan bekendheid met den geest der militaire maatschappij; maar ook gebrek aan menschenkennis in het algemeen. Het valt ligt de *illusiën* des jongelings of de hoop des mans te verwoesten; allermoeijelijkst ze, eenmaal vernietigd, weder te herstellen. Die *illusiën*, die hoop, in derzelve oorspronkelijke zuiverheid weder te geven: daartoe is geene magt in staat. Dit is in elke betrekking des levens waarheid; het is zulks vooral bij den militair, in de zijne. Er is een oud spreekwoord: *geen goed soldaat, die niet denkt eens Generaal te worden*; en gewis, dit is een waar woord! Ontneem den krijgsmans dat uitzigt; maak hem het beklimmen der lagere sporten van den rangladder zóó moeijelijk, dat hij het bereiken der hoogere onder de onmogelijkheden begint te rangschikken; en wat zal het gevolg zijn? Wij zullen hier het antwoord niet geven: niemand, wiens oordeel zuiver en van neven-oogmerken vrij is, zal hier in zijne uitspraak kunnen weifelen.

Neen, in de getrouwe naleving van meergemelde voorwaarde is niet alléén het regtmatig uitzigt des krijgsmans gewaarborgd; het belang van de dienst vordert het niet minder dringend dan dat der individu's. Het eerste belang zal des te beter behartigd worden, naar mate het laatste door den Staat zelven beter verzekerd is. Niets verheft meer den dienstijver, of verligt meer de vaak moeijelijke pligten des militair, dan bevordering, wanneer

(*) Hoe vreemd deze uitdrukking schijne, gelooven wij haar echter juist te zijn. Meermalen is eene bevordering in rang de gezellin eener *disgratie* geweest. In ondergeschikte rangen behoef men daarvoor echter geene vrees te hebben.

lij daarop aanspraak heeft; niets ontmoedigt meer; niets heeft nadeeliger invloed op zijn geheel militair aanwezen dan een langdurig verschuiven van de verwezenlijking zijner regtmatige verwachting. Wij herhalen het: men wane niet later te kunnen herstellen wat vroeger verdorven werd. Nimmer heeft dit op eene geheel voldoende wijze plaats. Eenmaal, door teleurstellingen, de kracht van traagheid (*force d'inertie*) het onafscheidelijk gevolg van dergelijke maatregelen, ingevoerd en aangekweekt hebbende, wordt deze verderfelijke stemming door geene gewone middelen weder verdreven; terwijl ook hier de gewijde spreuk: *wat gij doet, doet het haastelijk*, geheel als regel mag worden aangenomen.

De *Spectator* heeft in de mededeeling van zijne bovenstaande algemeene denkbeelden over promotiën, te minder gearzeld; daar de gedurige benoemingen en bevorderingen bij al de korpsen van het leger genoegzaam bewijzen, dat onze Regering hetzelfde gevoelen schijnt toegedaan, en geene opene plaatsen, ten koste der belanghebbenden, onaangevuld wil laten. Eere zij daarvoor aan Hen toegebracht, die, op deze wijze, de belangen van den Staat met die van deszelfs dienaars gelijkelijk behartigende, blijken geven het vertrouwen te verdienen, waarmede 's Lands Regering hun vereert!

LEGER-BERIGTEN.

Bij de omstandigheden, waarin het vaderland zich tegenover een, ons vijandelijk, naburig land bevindt; bij de onzekerheid van het beginnen der vijandelijkheden, of het in *statu quo* blijven der krijgvoerende legers, zal de *Spectator* zich niet dan met behoedzaamheid uitlaten, over den stand van ons leger en al wat tot dien stand betrekking heeft. S. is van de onvoorzigtigheid, waarmede sommige onzer nieuwsbladen berigten daaromtrent mededeelen, te veel overtuigd, dan dat hij, in de gegevene omstandigheden, uit een te ver gedreven ijver om sommige zijner lezers welgevallig te zijn, de grenzen der krijgskundige voorzigtigheid zoude overschrijden. Alhoewel in de nabijheid der bronnen geplaatst zijnde, waaruit hij daaromtrent echte berigten zoude kunnen putten, zoo zullen de lezers van den S. het hem voorzeker vergeven, dat hij bovenbedoelde voorbeelden van onvoorzigtigheid niet volgt.

Om, evenwel, in dezen niet geheel en al het stilzwijgen te bewaren, zoo zal S. van tijd tot tijd, ten minste voor zoo lang er geen wapenstilstand gesloten is, waardoor het naar willekeur handelen der beide oorlogvoerende partijen gebonden zoude zijn, den stand des legers, in het ruwe op de kaart afschetsen.

Binnen de grenslijn blijvende, welke S. zich-zelfen heeft voorgeschreven, kan hij zijnen lezers, buiten het leger, berigten, dat de verordende beweging van het leger, op

den 11den, 12den en 13den jl. heeft plaats gehad. Dezelve heeft eigenlijk bestaan in eene *flank-beweging* naar de rechterhand, welke voornamelijk door het centrum (de 2de divisie) en door den rechter vleugel (de 1ste divisie) is ten uitvoer gebracht.

Vóór dat deze beweging plaats had, steunde de rechtervleugel van het leger te velde van Tilburg op Breda; terwijl dezelve tegenwoordig tot Wouw, tegen Bergen-op Zoom leunt. Het centrum is daardoor tot Tilburg, als middenpunt verlegd, en heeft de linker-vleugel zich ook regis kunnen uitbreiden.

Wanneer men, in eenen zoodanigen stand van zaken, eene lijn van bataille aanneemt, dan loopt dezelve van Wouw, over Rozendaal, Breda, Tilburg, Oirschot, Eindhoven en Helmond; terwijl zij aldaar eenen inspringenden hoek vormt, over St. Oedenrode, Veghel, Uden en Zeeland, tot kort nabij Grave, welke laatste kromming door de Divisie reserve Infanterie bezet wordt.

Voor en achter deze lijn zijn de meeste steden, dorpen en gehuchten in derzelve nabijheid bezet, die, tot bijzondere voorhoeden en veldposten, alsook tot uiteenlegging der troepen dienen.

Bij het innemen van deze stelling, heeft Z. K. H. de Prins Veldmaarschalk, met vaderlijke belangstelling, voor het lot van de bewoners dezer streken gezorgd, om hen den last van inkwartiering zoo dragelijk mogelijk te maken; doch ook gelijktijdig zullen den opmerkbaren krijgsman, de hierbij aan den dag gelegde krijgskundige talenten van den Veldheer niet ontgaan zijn. De lijn van bataille is voorzeker zeer uitgebreid; doch ook daardoor het terrein om operatiën te beginnen, zeer ruim voor een leger, dat, door de gegevene omstandigheden, meer in aanvallende dan in verdedigende houding staat; en levert deze stelling onderscheidene strategische voordeelen op, welke te meer in het oog zullen vallen, wanneer men op de kaart nagaat, welke bewegingen de vijand, door deze stelling, genoodzaakt is, te maken, wil hij zijne grenzen slechts bewaken.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIËN, BIJ HET LEGER.

VOLGENS ZIJNER MAJESTEITS BESLUIT VAN DEN 2^{den} JANUARIJ 1832. (*)

TOT 1STE LUITENANTS:

Regement huzaren no. 6,

De 2de luit. W. K. J. van Dedem, van het regiment, en

(*) Ten einde de bevorderingen bij het leger voor het geheel jaar *voltallig* in deze verzameling te bevatten, hebben wij de bovenstaande benoemingen van den 2den dezer hier boven geplaatst; en zullen, even zoo, die van den 8sten, in het volgend nummer, opnemen. In het vervolg zal echter de *dadelijke* mededeeling der promotiën eene der hoofdverrigtingen van den *Spectator* uitmaken.

Regiment lanciers,

De 2de luit. E. L. van Voorst tot Voorst, van het regiment met bepaling voor beide officieren, dat deze benoeming gerekend zal worden geschied te zijn op den 5den October des verleden jaars.

TOT 1STEN LUITENANT-KWARTIERMEESTER:

Afdeeling kurassiers no. 3,

De 2de luit.-kwartierm. D. C. Otken, van de afdeeling.

TOT 2DE LUITENANTS EFFECTIEF:

Afdeeling kurassiers no. 3.

De 2de luit. à la suite G. B. Steenstra, van de afd. kurassiers no. 1.

Regement ligte dragonders no. 4,

De 2de luits. à la suite H. J. J. van Cattenburch, L. F. X. Fundter, beide van het regiment. en F. J. van de Wakker, van het regiment ligte dragonders no. 5.

Regement ligte dragonders no. 5,

De 2de luit. à la suite A. H. Stratenus, van het regiment.

Regement huzaren no. 6,

De 2de luits. à la suite H. Sodenkamp en J. W. Vertholen, beide van het regiment.

Regement lanciers,

De 2de luitenant à la suite W. A. Royen, van het regiment.

TOT 2DEN LUITENANTS A LA SUITE:

Afdeeling kurassiers no. 3,

De kadet-wachtm. H. H. Castendijk, van de militaire akademie; en tijdelijk dienende bij het regiment huzaren no. 6,

Regement ligte dragonders no. 4,

De kadet A. P. H. Boellaard van Herwijnen, van de militaire akademie, de kadet-wachtm. A. Yssel de Schepper, insgelijks van de militaire akademie, en tijdelijk dienende bij het regiment ligte dragonders no. 5; en de adj.-onderofficier J. H. Tiemans, van het regiment huzaren no. 6.

Regement ligte dragonders no. 5,

De kadet-wachtm. P. H. Queysen, van de militaire akademie en tijdelijk dienende bij het regiment ligte dragonders no. 5, en de kadet-wacht. H. Quarles van Ufford, van hetzelfde regiment.

Regement huzaren no. 6.

De kadet-wachtm. F. G. Staatskin van Brakell, van het regiment; de kadets-wachtm. J. P. Meeussen en J. P. van der Wille van Schmidt auf Altenstadt, beiden van de militaire akademie, en tijdelijk dienende bij het regiment huzaren no. 6; alsmede de kadet J. J. B. Coenen van 's Gravenloot, insgelijks van de militaire akademie.

Afdeeling kurassiers no. 9.

De kadets-wachtm. W. L. B. van Panhuys, van de militaire akademie, en tijdelijk dienende bij het regiment ligte dragonders no. 5, en de wachtm. G. A. Hamming, van de afdeeling.

Regement lanciers,

De kadets-korps. G. K. C. Wildeman en W. A. H. Gelderman, beiden van de militaire akademie, en tijdelijk dienende, de eerstgenoemde bij het regiment lanciers, en de laatstgemelde bij het regiment ligte dragonders no. 5.

TOT 2DEN LUITENANT HONORAIR:

Afdeeling kurassiers no. 3

De wachtm. C. H. Röell, van de afdeeling, om voorloopig, zonder genot van traktement, à la suite te dienen.

Aerscheidenheden.

IETS OVER DE BEWAPENING DER FRANSCHE VESTINGEN.

De onderscheidene tijdingen, door de Fransche dagbladen sedert eenigen tijd gegeven, omtrent de *bewapening* en *ontwapening* der noordwaarts gelegen Fransche grens-vestingen, hebben aanleiding gegeven tot verkeerde opvattingen. Vele waren en zijn nog in het denkbeeld, dat de bedoelde vestingen even zoo gewapend en voor-

zien waren geworden, als de onze in de provincie Noord-Brabant; en hebben daaruit verkeerdelijk afgeleid, dat men in Frankrijk, in den tijd van eenige weinige dagen, den arbeid konde verrigten, waarover men hier reeds meer dan een jaar gewerkt heeft.

Een zeker officieel Fransch berigt hield in: » *La citadelle et les autres fortifications de Lille ont été armées en trois jours de temps. L'artillerie de la garde nationale de Lille a concouru avec la troupe de ligne d'une manière tout à fait louable.* Bij eene oppervlakkige beschouwing, in vergelijking van den besteeden arbeid aan onze vestingen, zoude men geneigd worden, de Fransche Ingenieurs ware heksemeesters te gelooven. Te dikwerf hebben wij echter kunnen leeren, om tusschen Fransche woorden en Fransche handelingen een groot onderscheid te maken, dan dat ons deze berigten konden misleiden. De volgende *definitie*, van hetgeen zij onder de bewapening hunner vestingen verstaan, zal dit onderscheid, ook in dit geval, duidelijk maken.

De tekst der order tot de wapening der noordwaarts gelegen Fransche vestingen, luidde aldus: » *Les fortresses des frontières du nord de la France, devront être armées, dans le plus court délai; provisoirement, contre un coup de main.*” Deze order is opgevolgd geworden, door het insnijden van eenige schietgaten in de flanken; het leggen van eenige noodbeddingen; het plaatsen van eenig geschut in de flanken, en in de uitspringende hoeken van elk bastion; een 18 of 24 ponder, benevens eenige *mortiers royales*, op de courtines. Voor het overige heeft men zich vergenoegd de *avancés* met eenig veldgeschut te bewapenen; de binnenglooijingen te verhoogen; en de, in de magazijnen opgelegde barrikades te bevestigen. Eene werkzaamheid, welke men, voorwaar, met behulp van een paar duizend handen, overal in drie dagen tijds, zou kunnen bewerkstelligen.

Later heeft men, langzamerhand, de begonnen wapening voltooid; doch zonder pallissaden te plaatsen, noch gebouwen te blinderen. Te *Maubeuge*, *Valenciennes* en te *Rijsel*, heeft de Artillerie vele voorbereidende werkzaamheden, tot eene volkomener bewapening, bewerkstelligd; doch alleen met de middelen, die in de magazijnen voor handen waren: groote onkosten zijn er dus niet gemaakt. Deze maatregelen, waarover men niet geschreven heeft; en wel, omdat dezelve minder in het oog loopende waren en minder levendigheid veroorzaakten, zijn echter van dien aard, dat men nu, met meer gemak, en beter doeltreffende, eene bewapening dier vestingen zoude kunnen bewerkstelligen. De zoo veel geruchtmakende tijdingen over de ontwapening der bedoelde vestingen, vloeijen alleen daaruit voort, dat men het ge-

schut van de wallen heeft weggenomen, doch de schietgaten behoorlijk onderhoudt, en de gelegde beddingen bestaan laat, ja zelfs verbetert.

De laatste zestien maanden waren rijk in daden, op welke onze natie zich, met regt, verheffen kan. Sommige derzelve werden met den welverdienden lof vermeld, of uitstekend beloond; andere, daarentegen, bleven weinig of niet bekend. Onder deze laatste is ons de volgende daad der vermelding en vereering overwaardig voorgekomen. Wij ontleenen dat verhaal uit eene allergeloofwaardigste bron; en het is ons behoefte, tot de verdere bekendwording van dat voorbeeld eener uitmuntende pligtsvervulling, zoo veel in ons vermogen is, mede te werken.

Een Hollandsche schildwacht, van de bezetting van het Kasteel van Antwerpen, was op de limiet tusschen het onze en 's vijands grondgebied geplaatst. Slechts een ijzeren hek scheidde hem van drie Belgen af, die met eenige daarliggende kanonkogels speelden. Een dezer kogels rolt, onder het hek door, tot op het terrein van de Hollandsche schildwacht, die dan ook niet in gebreke blijft een der Belgen, die zich reeds gereed maakte tot het weghalen des kogels, door eene forsche bedreiging, terug te drijven. Na een kort beraad met zijne kameraden, keert de Belg echter weder, om andermaal het terughalen van den kogel te beproeven. De Hollandsche schildwacht herhaalt zijne vroegere bedreiging, en -- deze zonder vrucht zijnde -- legt hij op den kogelhaler aan. Op denzelfden oogenblik ziet hij de andere Belgen hunne geweren wederkeerig op hem rigten, terwijl zij hem toeroepen: » Indien gij vuurt leggen wij u neder. » De aanblik van dit dreigend gevaar wederhoudt echter den braven soldaat niet in de getrouwe vervulling van zijnen plicht. Zijn schot valt; doch mist den Belg, voor wien het bestemd was. De indruk zijner vastberadenheid was echter zoo sterk dat de Belgen, in plaats van aan hunne bedreiging gevolg te geven, ten spoedigste het hazenpad kozen; en reeds uit het gezigt van onze schildwacht verdwenen waren, eer deze den tijd had gehad, zijn geweer andermaal te laden.

Wij zullen en kunnen niet onderzoeken wat oorzaak van het onverklaarbaar en laf gedrag der Belgen geweest is; doch wat daarvan ook zij, het vermindert in niets de eervolle daad van onzen strijdgenoot. Wij deelen deze bijzonderheid ook daarom mede, om, ware het mogelijk, tot het bekend worden van den naam des braven krijgsmans, de gelegenheid te begunstigen. Wij noodigen daartoe, vooral de Bevelvoerders en Officieren op het beroemde Kasteel uit, als het beste in staat, om in dezen aan eenen wensch te beantwoorden, die zeker niet alléén door ons gevormd wordt. Het zoude te bejammeren zijn, dat

zulk een naam niet in de geschiedenis van het tegenwoordige tijdvak bewaard bleef.

Men weet, dat de eerstbepaalde tijd, binnen welken de ratificatiën van de bekende artikelen en traktaten, door de Mogendheden zoude plaats hebben, op den 15den Januarij l.l. bepaald was. De Belgische troepen, de bezetting van Antwerpen uitmakende, riepen, gedurende eenige dagen vóór dat tijdperk, den onzen van het Kasteel telkens toe: dat zij, den 15den, den Ollanders op het chateau eens een bezoek zouden geven. De 15de Januarij verscheen; doch, zoo als te voorzien was, de Belgen bleven binnen hunne limieten. Tegen den avond meldt zich echter een deserteur bij onzen voorpost aan; de schildwacht, van zijne bedoeling onderrigt, antwoordt hem koeltjes: » Gij zijt dan de eenige die woord houdt, » en neemt hem verder in zijne bescherming.

VONNIS VAN EEN SLAPENDE SCHILDWACHT, IN DE ZESTIENDE EEUW.

Alsoo de tegenwoordighe Jan Dircxz, Droochscherer en Burger te Steenwyck, onder den hove van Vrieslant gevangen, vermits hy in der nacht te Steenwyck, voor eenen anderen wakende, op der schildwacht bevonden is slapende, contrarie der Ordonnantie, ende Artyckelbrieff by die van Steenwyck bezworen, daerom by luyt derselver Ordonnantie, aan lyf ende leven gestraft te worden verdient heeft; niet te min 't voorsc. Hoff, meer geneyght tot gratie dan tot strengheyt, in den naeme ende van wegen Z. R. K. Maj. Conink van Germanien, van Spaenjen, Aertshertoge van Oistenryck, Hertoge van Bourgonjen, van Brabant, Grave van Hollant, Zeelant, ende Heere van Vrieslant; — Condempneert denselven Jan Dircxz, dat hy voirtaen noyt weder voor yemant anders en sal mogen waken, dan voor hem selven, en voortz, dat hem die Scerprichter een lit van den cleynen vingher van syn lincker hant sal afhouden.

Actum, Leeuwarden den 23 Novembris A°. MDXXVI. By my, G. S. STADTHOLDER, T. V. BURMANIA, ALPHEN ON CAMERHOUWER.

STATISTIEK.

De Statistiek, een voornaam gedeelte der werkzaamheden bij de groote militaire verkenningen uitmakende, zoo zal de *Spectator* zich bevljtigen, van tijd tot tijd zijne lezers hieromtrent iets mede te deelen.

Een algemeen overzicht der Staten van het Rijnverbond, derzelve bevolking, inkomsten en grootte, vertrouwde de *Spectator* niet onverschillig te zijn, en van belang in de tegenwoordige tijden. Hij laat, om die reden, aan ommezijde eene statistieke tafel, dat onderwerp betreffende, volgen, waarvan de gegevens uit de beste bronnen geput zijn.

STATISTIEKE TAFEL van het Rijnverbond, aanduidende de oppervlakten, in vierkante geografische mijlen, van de Staten, die hetzelfde te zamenstellen, derzelver bevolking, inkomen en de contingenten, die dezelve leveren moeten.

ARMEE-KORPSEN VAN HET CONTINGENT.	STATEN EN HOOFDSTEDEN.	BEVOLKING DER HOOFDSTEDEN.	OPPERVLAKTE IN VIERKANTE MIJLEN.	BEVOLKING.	CONTINGENT VAN HET DUITSCH VERBOND.	INKOMSTEN, in Francs.	SCHULDEN, in Francs.
1	Oostenrijk. (Weenen.)	238,177	12,056,00	28,209,704	94,822	162,000,000	onbekend.
2							
3							
4							
5	Pruissen. (Berlijn.)	178,861	5,133,77	10,224,550	79,254	65,000,000	idem.
6							
7	Beijeren. (Munchen.)	65,800	1,427,00	3,525,413	35,600	20,000,000	100,000,000
	Wurtenberg. (Stuttgart.)	23,694	366,50	1,595,462	13,955	16,000,000	30,000,000
	Bade. (Carlsruhe.)	15,727	272,59	1,003,650	10,000	5,500,000	22,000,000
	Groothertogdom Hessen. (Darmstadt.)	11,320	204,59	619,499	6,195	3,500,000	onbekend.
	Hohenzollern - Hechingen. (Hechingen.)	2,600	5,12	14,820	145	80,000	idem.
8	Hesse-Homburg. (Homburg.)	2,700	7,84	19,870	200	180,000	idem.
	Lichtenstein. (Vaduz.)	1,800	2,45	5,546	55	19,600	idem.
	Hohenzollern Sigmaringen. (Sigmaringen.)	3,000	18,25	55,560	356	300,000	idem.
	Frankfort. (Frankfort.)	40,485	4,87	47,850	479	800,000	1,517,000
	Koninkrijk Saksen. (Dresden.)	55,713	352,22	1,192,646	12,000	13,500,000	44,000,000
	Sakse-Gotha. (Gotha.)	12,400	54,22	183,682	1,857	1,500,000	onbekend.
	Sakse-Coburg. (Coburg.)	7,746	26,59	80,012	800	425,000	1,103,152
	Sakse-Meinungen. (Meinungen.)	4,120	20,29	54,400	544	350,000	onbekend.
	Sakse - Hedburghausen. (Hedburghausen.)	2,505	11,08	29,706	297	200,000	4,183,000
	Prinsdom Reus, oudste tak. (Greitz.)	6,195	6,84	22,255	225	130,000	onbekend.
	Prinsdom Reus, jongste tak. (Schleiz.)	"	20,60	52,205	522	420,000	idem.
9	Keur-Hesse. (Kassel.)	18,500	201,58	558,072	5,679	4,000,000	2,200,000
	Luxemburg. (Luxemburg.)	"	"	"	2,556	"	"
	Nassau. (Wiesbaden.)	5,300	104,62	302,769	3,028	1,557,000	6,000,000
	Sakse-Weimar. (Weimar.)	9,000	67,32	201,000	2,010	1,500,000	onbekend.
	Anhalt-Dessau. (Dessau.)	9,220	17,00	52,947	529	510,000	idem.
	Anhalt-Bernburg. (Bernburg.)	4,844	16,00	57,046	370	450,000	idem.
	Anhalt-Cothen. (Cothen.)	5,074	15,00	52,454	325	250,000	idem.
	Schwazburg-Sonderhausen. (Sonders.)	3,922	16,50	45,127	451	275,000	idem.
	Schwazburg-Rudolstadt. (Rudolstadt.)	4,500	20,40	53,957	539	220,000	idem.
	Hanover. (Hanover.)	17,572	701,29	1,305,351	13,054	9,450,000	20,000,000
	Brunswijk. (Brunswijk.)	29,954	71,74	209,527	2,096	1,800,000	6,564,000
	Waldeck. (Arolsen.)	1,048	21,68	51,877	519	400,000	onbekend.
	Schaumburg Lippe. (Buckeburg.)	2,060	10,10	23,111	240	215,000	idem.
	Lippe Detmold. (Detmold.)	2,369	20,50	69,062	691	466,000	idem.
	Holstein.	"	"	"	5,600	"	"
10	Mecklenburg-Schwerin. (Schwerin.)	8,505	219,59	358,378	3,580	1,800,000	9,000,000
	Mecklenburg-Strelitz. (Strelitz.)	4,408	35,95	71,769	718	450,000	onbekend.
	Holstein-Oldenburg. (Oldenburg.)	5,222	123,06	217,769	2,178	1,200,000	idem.
	Stad Lubeck. (Lubeck.)	25,526	5,45	40,650	407	400,000	idem.
	Stad Bremen. (Bremen.)	37,725	2,58	48,452	485	400,000	idem.
	Stad Hamburg. (Hamburg.)	106,000	6,08	123,643	1,298	1,200,000	idem.
	TOTAAL				501,637		

BERIGT VAN DE UITGEVERS.

In sommige omstandigheden, b. v. die, welke belangrijkheid eene dadelijke mededeeling vereischt, zal het kunnen gebeuren, dat van den *Spectator* slechts een half nummer verschijnt. In die gevallen zal echter de andere helft onmiddellijk volgen; en, zoo als van zelve spreekt, deze beide slechts voor één nummer in het abonnement aangerekend worden.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdruckers en Boekverkoopers.